

Regulaminy prób i konkursów pracy psów myśliwskich
Warszawa 2007 - Polski Związek Łowiecki

Postanowienia ogólne Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

Regulaminy prób i konkursów pracy psów myśliwskich

(wyciąg)

WARSZAWA 2007

Regulaminy opracował Zespół Komisji Kynologicznej
Naczelnej Rady Łowieckiej pod przewodnictwem
ANDRZEJA BRABLETZA

Postanowienia ogólne

[więcej >>>](#)

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

[więcej >>>](#)

Postanowienia ogólne

POSTANOWIENIA OGÓLNE

I. Cel, organizacja imprez, warunki uczestnictwa.

§ 1

Próby i konkursy pracy psów myśliwskich mają na celu popularyzowanie kynologii łowieckiej poprzez sprawdzanie i stałe podnoszenie jakości użytkowych psów myśliwskich. Na konkursach uwzględnia się przy ocenie psa nie tylko jego przymioty wrodzone ale również umiejętności nabyte podczas szkolenia.

§ 2

Próby organizowane są jako imprezy okręgowe lub wojewódzkie. Konkursy mogą być organizowane jako imprezy okręgowe, wojewódzkie, regionalne, krajowe bądź międzynarodowe. Imprezy regionalne obejmują dwa, lub więcej, sąsiadujące ze sobą województwa.

Zezwala się na przeprowadzanie prób i konkursów przez jedno lub więcej kół łowieckich pod warunkiem uzyskania zgody właściwej okręgowej rady łowieckiej i uwzględnienia imprezy w rocznym harmonogramie imprez kynologii łowieckiej, zatwierdzanym przez Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego.

§ 3

Do konkursów zalicza się field trialsy dla wyżłów ras angielskich i wyżłów kontynentalnych, w tym memoriały im. Teodora Marchlewskiego i Kazimierza Tarnowskiego.

§ 4

Organizatorami okręgowych i wojewódzkich prób oraz okręgowych, wojewódzkich i regionalnych konkursów pracy psów myśliwskich są zarządy okręgowe Polskiego Związku Łowieckiego lub - na ich zlecenie - koła łowieckie, bądź inne komórki organizacyjne PZŁ.

Konkursy krajowe i międzynarodowe organizuje Zarząd Główny PZŁ bezpośrednio bądź wspólnie z jednym z zarządów okręgowych PZŁ. Zarząd Główny może upoważnić któryś z zarządów okręgowych PZŁ do samodzielnej organizacji krajowego czy międzynarodowego konkursu pracy psów myśliwskich.

Koszty związane z próbami i konkursami pracy psów myśliwskich ponoszą organizatorzy. Ustalają oni wysokość wpisowego.

§ 5

Organizatorzy imprez zgłaszają zamiar przeprowadzenia prób i konkursów pracy psów myśliwskich do Komisji Kynologicznej Naczelnej Rady Łowieckiej do: w przypadku konkursów międzynarodowych i krajowych – do 31 sierpnia, a w przypadku pozostałych imprez - 20 listopada roku poprzedzającego termin imprezy.

Ostateczny harmonogram imprez kynologii łowieckiej zatwierdza corocznie Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego.

Postanowienia ogólne

§ 6

Organizator imprezy proponuje: w przypadku imprez krajowych i międzynarodowych z 6-miesięcznym oraz w przypadku pozostałych imprez z 3-miesięcznym wyprzedzeniem skład całej komisji sędziów, który zatwierdza Komisja Kynologiczna Naczelnej Rady Łowieckiej.

§ 7

Organizatorzy powinni podać do wiadomości członków Związku szczegółowe dane dotyczące miejsc i terminów odbywania prób i konkursów pracy psów myśliwskich w komunikatach wewnętrznych zarządów okręgowych do kół łowieckich. Poza tym roczny terminarz przeprowadzanych imprez ogłasza Zarząd Główny PZŁ w „Łowcu Polskim „.

Wszystkie zmiany terminów odbywania imprez, jak i deklaracje zorganizowania imprez dodatkowych (nie umieszczonych w rocznym harmonogramie) muszą uzyskać zgodę ZG PZŁ i z 3-miesięcznym wyprzedzeniem być opublikowane na łamach „Łowca Polskiego”.

§ 8

Sporządzone czytelnym pismem dwa protokoły komisji sędziów oraz dwa komplety kart ocen pracy psów organizator powinien nadesłać do Zarządu Głównego PZŁ w terminie 14 dni od zakończenia imprezy.

Po imprezach międzynarodowych, należy sporządzić i wysłać do Zarządu Głównego Związku Kynologicznego w Polsce (który prześle je do FCI) i Zarządu Głównego PZŁ zestawienie psów, które uzyskały CACIT i reserve-CACIT wraz z kartami ocen tych psów oraz katalogiem imprezy.

Zestawienie powinno zawierać napisane po polsku i np. niemiecku lub angielsku, francusku czy hiszpańsku (czyli w jednym z oficjalnych języków FCI) następujące dane: rasę psa (Rasse des Hundes), płeć (Geschlecht), nazwę i przydomek (Name und Zwingername), datę urodzenia (Wurfdatum), numer księgi rodowodowej (Nummer der Ahnentafel), liczbę uczestników konkursu (Zahl der Bewerber), nazwiska sędziów wypisane drukowanymi literami i ich podpisy (Name und Unterschrift der Richter), nazwiska i adresy właścicieli psów (Name und Adresse des Besitzers).

§ 9

W próbach i konkursach pracy psów myśliwskich mogą brać udział wyłącznie psy zarejestrowane w Związku Kynologicznym w Polsce lub w zagranicznych organizacjach kynologicznych, zrzeszonych w FCI.

§ 10

W próbach i konkursach pracy psów myśliwskich mogą brać udział psy, które w dniu imprezy mają ukończone 9 miesięcy życia.

Górną granicę wieku psów mogących startować w próbach określają regulaminy poszczególnych rodzajów prób. Górnej granicy wieku psów biorących udział w konkursach, nie ogranicza się.

§ 11

Udziału w próbach i konkursach pracy psów myśliwskich nie mogą brać psy, których właściciele zostali zawieszni w prawach członkowskich albo wykluczeni ze Związku Kynologicznego w Polsce. Osoby takie nie mogą również występować w charakterze przewodników psów na próbach i konkursach pracy psów myśliwskich.

Postanowienia ogólne

§ 12

O terminach imprez organizatorzy zobowiązani są powiadomić powiatowych lekarzy weterynarii, których przedstawiciele sprawdzają świadectwa szczepień przeciw wścieklicznie oraz poddają psy oględzinom, w celu ustalenia ich aktualnego stanu zdrowia.

§ 13

Psy chore, kastraty, monorchidy, kryptorchidy, grzejące się i wysoko ciężarne suki, jak również psy nie posiadające aktualnego zaświadczenia o szczepieniu przeciw wścieklicznie, nie mogą brać udziału w imprezach.

§ 14

Podczas całego czasu trwania imprezy nie wolno prowadzić psów na kolczatkach lub obrożach zaciągających się. Nie wolno używać obroży elektrycznych ani ich atrap. Wykluczeni z imprezy mogą zostać przewodnicy karcący lub brutalnie traktujący swoje lub cudze psy.

§ 15

Przewodnicy psów, w czasie przeprowadzania w prób czy konkursów w terenie, są podporządkowani komisji sędziów, a obecna przy tym publiczność zarówno komisji sędziów, jak i służbie porządkowej.

Przewodnicy mogą zgłaszać pisemne reklamacje sędziemu głównemu imprezy wyłącznie w przypadkach niedotrzymywania wymogów regulaminowych. Jego decyzje są ostateczne. Za ewentualne szkody wyrządzone przez psa odpowiada jego właściciel.

§ 16

Przewodnik psa powinien mieć strzelbę i naboje (jeżeli posiada pozwolenie na broń), otok (jeżeli w imprezie przewidywana jest praca po farbie - musi on mieć co najmniej 6 metrów długości), gwizdek. Z dokumentów: oryginał rodowodu psa, aktualną legitymację członkowską PZŁ (myśliwi) oraz aktualną legitymację Związku Kynologicznego w Polsce.

Przewodnikom nie posiadającym pozwolenia na broń, przydziela się osobę uzbrojoną, która będzie strzelać, kiedy wymaga tego sytuacja.

Przewodnicy, przed przystąpieniem do konkurencji, powinni przedstawić się komisji sędziowskiej, podając numer startowy, swoje imię i nazwisko oraz nazwę i przydomek psa. Zaleca się aby przewodnicy byli ubrani w strój myśliwski ewentualnie zbliżony do niego strój sportowy.

II. Komisje sędziów, tryb oceniania i nagradzania psów.

§ 17

Oceny pracy psów na próbach i konkursach, dokonuje komisja, składająca się z sędziów zarejestrowanych w Kolegium Sędziów Związku Kynologicznego w Polsce lub sędziów zagranicznych organizacji kynologicznych, zrzeszonych w FCI.

Oceny dokonuje się według zasad określonych w regulaminach poszczególnych prób czy konkursów.

Czynności członków komisji są honorowane według stawek ustalonych dla sędziów przez Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego.

Postanowienia ogólne

§ 18

Liczba członków komisji zależy od rodzaju imprezy i liczby psów biorących w niej udział. Zaleca się, aby minimalny skład komisji sędziowskiej nie był mniejszy niż dwie osoby.

Liczba sędziów powinna być taka, żeby mogła zapewnić jak najsprawniejszy przebieg i jak najbardziej obiektywną i rzetelną ocenę psów. W razie większej liczby członków i zaistniałych potrzeb komisja dzieli się na zespoły, których pracę koordynuje sędzia główny.

W przypadku podziału komisji na zespoły robocze, każdy zespół ocenia, w powierzonych mu na odprawie sędziów konkurencjach, pracę wszystkich uczestniczących w próbach czy konkursie psów. Ma to na celu jednolity sposób oceny pracy wszystkich psów w danej konkurencji.

§ 19

Liczba asystentów nie powinna być większa niż dwie osoby przy każdym zespole. Asystenci wykonują czynności zlecone im przez sędziów. Potwierdzenia odbytej asystentury dokonuje sędzia główny.

§ 20

Do obowiązków sędziów należy:

- uczestnictwo w odprawie sędziów oraz w otwarciu i zakończeniu imprezy,
- sędziowanie w komisji lub zespole, do którego zostali włączeni na odprawie sędziów, przez cały czas trwania imprezy,
- wrywkowe sprawdzanie tatuaży z danymi podanymi w rodowodach psów,
- ocena pracy psów zgodna z etyką i przepisami regulaminów,
- wykonywanie innych dodatkowych czynności zleconych przez sędziego głównego,
- konsultowanie się z sędzią głównym w razie wątpliwości co do sposobu interpretowania jakiegoś przepisu regulaminowego,
- wzięcie udziału, po zakończeniu czynności sędziowskich w terenie, w końcowych pracach komisji sędziowskiej przy ostatecznym obliczaniu wyników pracy poszczególnych psów, wypisywaniu dyplomów, kart ocen, pisaniu protokołu itp.

§ 21

Do obowiązków sędziego głównego, poza czynnościami ogólnie obowiązującymi wszystkich sędziów, należy:

- koordynowanie pracy poszczególnych zespołów roboczych wyłonionych z komisji,
- przeprowadzenie odprawy sędziów przed rozpoczęciem prób czy konkursu,
- ustalenie ostatecznego stopnia oceny psa w danej konkurencji, jeżeli występuje różnica zdań członków zespołu sędziowskiego,
- udzielanie sędziom wyjaśnień lub wydanie decyzji w razie zachodzących wątpliwości co do interpretacji regulaminu,
- przyjmowanie i ostateczne załatwianie reklamacji przewodników psów w sprawach niedotrzymania warunków regulaminowych,
- sporządzanie protokołu przebiegu imprezy oraz podpisywanie dyplomów, kart ocen, świadectw polowych oraz wysyłanych do Zarządu Głównego Związku Kynologicznego w Polsce danych psów, które w konkursach międzynarodowych otrzymały CACIT i reserve-CACIT,
- omówienie po zakończeniu imprezy pracy psów oraz sposobu prowadzenia ich przez przewodników.

Postanowienia ogólne

§ 22

Pracę psów w poszczególnych konkurencjach ocenia się stopniami od „0” do „4”.

„0” - otrzymuje pies jeżeli w ogóle nie wykona danej konkurencji,

„1” - (źle) - jeżeli popełni zasadnicze błędy,

„2” - (dostatecznie) - jeżeli popełni błędy o mniejszym znaczeniu praktycznym,

„3” - (dobrze) - jeżeli popełni błędy nie mające praktycznego znaczenia,

„4” - (bardzo dobrze) - jeżeli bezbłędnie wykona przewidziane w danej konkurencji zadanie.

§ 23

Zarówno po zakończeniu prób czy konkursu pracy psów myśliwskich, jak i podczas trwania imprezy żaden pies nie może być poddawany ponownym próbom w jakiegokolwiek konkurencji w celu zmiany otrzymanej już przez niego oceny.

Oceny stawia każdy sędzia oddzielnie, a po zakończeniu pracy w danej konkurencji członkowie komisji ustalają wspólnie ostateczną notę, którą wpisuje się do karty oceny pracy oraz podaje do wiadomości zainteresowanych, w szczególności przewodników psów, wskazując błędy popełnione zarówno przez psa, jak i jego przewodnika.

§ 24

Komisja przyznaje w każdej klasie dyplomy I^o, II° i III° (zależnie od uzyskanej ogólnej liczby punktów i innych kryteriów podanych w przepisach regulaminów szczegółowych). Na konkursach okręgowych, wojewódzkich i regionalnych, w których uczestniczy minimum 10 psów, psom uzyskującym pierwszą lokatę z dyplomem I^o, komisja przyznaje wniosek na Championa Pracy (CPC). Limit psów nie dotyczy konkursów rangi krajowej i międzynarodowej, przy czym konkursy międzynarodowe mogą się odbywać pod warunkiem uczestnictwa w nich co najmniej 6 psów.

Jeżeli lokatę pierwszą i ewentualnie następne zajmą psy posiadające tytuł Championa Pracy, to wniosek przechodzi na pierwszego w kolejności psa bez tytułu. Fakt przyznania CPC komisja sędziów wpisuje odrębnie do karty oceny i dyplomu: „CPC przyznano”, wraz z oddzielną parafą.

W dyplomie i na karcie oceny podaje się również lokatę zajęta przez psa oraz liczbę startujących psów.

Dyplomy dla psów biorących udział w field trialsach przyznaje się według zasad podanych w regulaminie szczegółowym.

§ 25

Na konkursach pracy psów myśliwskich komisja sędziów przyznaje medale: złote, srebrne i brązowe. Decyzję o przyznaniu medalu podejmuje cały zespół sędziowski pod kierownictwem sędziego głównego. Fakt przyznania medalu odnotowuje się w karcie oceny.

- 1) **medal złoty** - otrzymuje pies, który zdobył dyplom I^o i zajął pierwsze miejsce,
- 2) **medal srebrny** - otrzymuje pies, który zdobył dyplom I^o i zajął drugie miejsce.
- 3) **medal brązowy** - otrzymuje pies, który zdobył dyplom I^o i zajął trzecie miejsce.

§ 26

Psy, które na konkursach krajowych lub międzynarodowych otrzymają w danej klasie dyplomy I^o i zajmą pierwszą lokatę, a na wystawie otrzymały za eksterier ocenę nie niższą od bardzo dobrej, uzyskują tytuły „Zwycięzca pracy myśliwskiej (np.: norowców, dzikarzy, tropowców, posokowców, wyźłów wszechstronnych lub wielostronnych, itd.) roku ....”.

Postanowienia ogólne

§ 27

Trzy CPC (Certyfikaty na Championa Pracy) - w tym co najmniej jeden uzyskany na konkursie międzynarodowym lub krajowym - są podstawą do przyznania psu (suce) tytułu „Championa Pracy”.

Dodatkowym warunkiem jest, aby między pierwszym a ostatnim wnioskiem upłynęło co najmniej 6 miesięcy. Ponadto jamniki powinny posiadać najmniej jeden CPC z konkursu norowania, płochacze najmniej jeden CPC z konkursu obejmującego pracę w polu, aportery z konkursu B lub C retrieverów. Wyżły muszą posiadać wszystkie CPC z konkursów pracy wyżłów wszechstronnych, wielostronnych lub field trialsów (może to być np. jeden CPC z field trialsów, jeden z wielostronnych itp.; czyli dopuszczalne są wszelkie kombinacje tych trzech rodzajów konkursów). Posokowce muszą posiadać wszystkie CPC z konkursów pracy posokowców.

Dyplomy Championa Pracy wydaje Zarząd Główny Związku Kynologicznego w Polsce, na zasadach przyjętych dla Championa Wystawowego.

§ 28

Oprócz dyplomów, dla psów wyróżniających się na próbach czy konkursach pracy psów myśliwskich, właściciele psów mogą otrzymać nagrody rzeczowe z funduszy PZŁ lub ufundowane przez inne instytucje czy osoby prywatne. Nagrody rzeczowe mogą być przyznawane również najlepszemu przewodnikowi w każdej klasie psów zarówno na konkursach międzynarodowych, krajowych, regionalnych, wojewódzkich, jak i okręgowych.

§ 29

Przed przystąpieniem do prób pracy wszystkie psy muszą być poddane próbie reakcji na strzał. Wynik próby, zarówno pozytywny, jak i negatywny, należy odnotować w karcie oceny psa. Psów reagujących wyraźnie lękliwie na strzał nie dopuszcza się do prób. Psy zgłoszone do konkursów pracy psów myśliwskich, które nie posiadają udokumentowanego poświadczenia (karta oceny, dyplom) zaliczenia próby reakcji na strzał, przed przystąpieniem do konkurencji konkursowych muszą być poddane takiej próbie, a jej wynik (zarówno pozytywny, jak i negatywny) należy odnotować w karcie oceny psa. Psów reagujących wyraźnie lękliwie na strzał nie dopuszcza się do konkurencji konkursowych.

§ 30

Dyplomów i nagród nie można przyznać psom (sukom):

- które w jakiegokolwiek konkurencji uzyskały ocenę „0”,
- wyraźnie tchórzliwym i agresywnym,
- grabarzom, narzynaczom i memłaczom,
- bydlarzom,
- milczkom, startującym w konkurencjach wymagających oszczekiwanie zwierza,
- tym, które podlegają dyskwalifikacji według przepisów zawartych w regulaminach szczegółowych.

Postanowienia ogólne

§ 31

Kolejność lokat ustala się biorąc pod uwagę:

1. Stopień uzyskanego dyplomu.
2. Liczbę uzyskanych punktów.
3. Jeżeli szczegółowe regulaminy nie przewidują inaczej, wiek psa (młodszy przed starszym), i ostatecznie płęć (suka przed psem).
4. W przypadku gdyby ten sam stopień dyplomu z taką samą liczbą punktów uzyskały dwa psy lub dwie suki urodzone tego samego dnia, należy im przyznać dwie równorzędne, przysługujące im lokaty, a kolejny pies zajmuje lokatę obniżoną nie o jedno, ale o dwa miejsca. Jeżeli np. dwie suki zajęły lokatę trzecią, to kolejny pies zajmuje nie czwartą, lecz piątą lokatę.

§ 32

Przewodnik ma prawo wycofać psa z dalszego udziału w próbach czy konkursach pracy psów myśliwskich na każdym ich etapie, jednak nie wtedy, gdy psu grozi niekorzystna ocena, dyskwalifikacja czy regulaminowa kara. Przykłady popełnienia błędu stanowiącego podstawę do dyskwalifikacji psa – narzynanie, zakopywanie zwierza (grabarz), atakowanie bydła (bydlarz) itp. Przykład wykonania czynności podlegającej określonej karze – chwyt lisa przez norowca.

§ 33

Chęć przystąpienia do dodatkowych konkurencji: oszczekiwania lub oznajmiania, w pracy po farbie, musi być zgłoszona przez przewodnika w trakcie losowania numerów.

§ 34

Psom startującym w konkursach wszechstronnych (wyżły, psy małych ras, jamniki, retrievery), które zaliczyły wszystkie konkurencje limitowane klasy wielostronnej: wyżłów, płochaczy klasy „B”, retrieverów klasy „B”, dzikarzy lub norowców w konkursach pracy jamników wszechstronnych, a nie zaliczyły jednej z konkurencji klasy wszechstronnej, przyznaje się dyplom I^o, II° czy III° na zasadach pracy psa „poza konkurencją” (bez prawa do lokaty), biorąc pod uwagę liczby zdobytych punktów i limity dla klasy wielostronnej.

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

PRÓBY I KONKURSY PRACY DZIKARZY

§ 1

W próbach i konkursach pracy dzikarzy mogą brać udział psy ras myśliwskich, z grup FCI – III, IV, V, VI, VII oraz płochacze niemieckie z grupy VIII.

§ 2

Próby przeprowadza się z psami w wieku 9-24 miesięcy, pracującymi pojedynczo. Na konkursach psy mogą występować pojedynczo albo grupowo (sfora, para, złaja), przy czym ogarów nie wolno łączyć w jedną grupę z psami innych ras. Sfora - to dwa psy tej samej rasy, lecz różnej płci; para - to psy tej samej rasy i jednakowej płci albo różnych ras, bez względu na płć; złaja - składa się z trzech i więcej psów tej samej rasy albo różnych ras, bez względu na płć.

§ 3

Próby pracy przeprowadza się na pojedynczym dziku, losze lub przelatku, w ogrodzonej części lasu, tzw. zagrodzie, o powierzchni wystarczającej do swobodnego poruszania się dzika atakowanego przez psa, nie mniejszej niż 1 ha. Jej drzewostan powinien umożliwić sędziom obserwowanie pracy i zachowanie się psów. Aby uchronić psy przed okaleczeniem, nie wolno używać do prób odyńców ani wycinków. Konkursy przeprowadza się na jednym lub na kilku dzikach, z wyjątkiem orężnych odyńców i wycinków. Konkursy, podobnie jak próby, odbywają się w lesie, na ogrodzonym terenie, w tzw. zagrodzie, o powierzchni wystarczającej do swobodnego poruszania się dzików. Zagroda z kilkoma dzikami powinna mieć powierzchnię minimum 2 ha. Jej drzewostan powinien umożliwić sędziom obserwacje pracy psów.

Pożądane jest, aby wśród drzewostanu zagrody znajdowały się jedna lub więcej kęp gęstego młodnika lub krzaków, w których dziki mogłyby szukać schronienia przed atakującymi je psami. Musi też mieć oczko wodne lub bagienko umożliwiające dzikom wychłodzenie ciała. Zagroda, w której psy w konkursach mogą uczestniczyć grupowo, musi znajdować areał minimum 5 ha.

§ 4

Próby pracy rozpoczyna się sprawdzianem zachowania się psa po strzale. Taki sprawdzian musi też przejść pies uczestniczący w konkursie, o ile nie uzyskał takiej oceny w innych zaliczonych próbach lub konkursach pracy. Psów wykazujących wyraźną lęklivość nie dopuszcza się do dalszych konkurencji prób i konkursów. Sprawdzenie reakcji na strzał należy przeprowadzić poza lasem (na polu) lub na skraju lasu, w takiej odległości od zagrody, aby nie niepokoić zamkniętych w niej dzików i innej zwierzyny w lesie.

§ 5

Pracę psów ocenia się w podanych w tabeli konkurencjach, z ustalonymi, niezmiennymi współczynnikami. Psom wyróżnionym komisja sędziów przyznaje dyplomy I^o, II°, III° zależnie od uzyskanych ocen i sumy punktów, których limity zawiera tabela. Przyznanie dyplomu w próbach i konkursach uwarunkowane jest ponadto uzyskaniem przez psy oceny nie niższej niż „2” w konkurencji „Wiatr”.

Ocena „0” w jakiegokolwiek konkurencji pozbawia psa dyplomu. Psom pracującym w grupie (sfora, para, złaja) przyznaje się w odrębnej klasyfikacji dyplomy indywidualne, z wyszczególnieniem wchodzących w jej skład psów, ocenianych według zasad ustalonych dla psów pracujących w grupie.

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

§ 6

Na próbach i konkursach psom pracującym pojedynczo na odnalezienie dzika w zagrodzie przeznaczają się 10 minut lub 15 minut w zagrodzie powyżej 2 ha, a pracującym w grupie - 10 minut. W razie nie znalezienia dzika w określonym czasie pies czy grupa psów zostają wykluczone. Również wyklucza się psy, które nie wykazują skłonności do szukania zwierza lub po znalezieniu dzika nie oszczekują go.

Czas pracy psa lub grupy psów po znalezieniu dzika zarówno na próbach, jak i na konkursach ustala komisja sędziów według swego uznania.

OBJAŚNIENIA I WSKAZÓWKI DO OCENY

Na próbach pracy psów należy zwracać uwagę przede wszystkim na stopień wrodzonej ciętości i skłonności do oszczekiwania zwierza podczas atakowania go oraz do głoszenia uchodzącego dzika. Nie można jeszcze wymagać od psa młodego, by już całkiem prawidłowo atakował dzika. Jednakże pies, który atakuje zwierza wyłącznie od przodu, nie może otrzymać w konkurencji „prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza” stopnia wyższego niż „2”.

Na konkursach należy wymagać od psów nie tylko odwagi i odpowiedniej ciętości oraz głoszenia podczas atakowania i pościgu za zwierzem, ale także właściwego sposobu atakowania zwierza, zależnie od tego, czy pracuje jeden pies czy grupa psów. Atakować dzika pies czy psy powinny w taki sposób, by jak najmniej narażać się na okaleczenie przez zwierza.

Pies pracujący pojedynczo, który atakuje dzika od tyłu albo od przodu, zachowując przy tym bezpieczną odległość, otrzymuje w konkurencji „prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza” stopień „4”; pies atakujący dzika przeważnie lub wyłącznie od przodu oraz nie zachowujący przy tym bezpiecznej odległości nie może otrzymać w tej konkurencji stopnia wyższego niż „2”. Grupa psów, z których jeden (jeżeli jest to sfera lub para) atakuje dzika od przodu z bezpiecznej odległości, a w przypadku złai zachowuje się tak więcej niż jeden, pozostałe zaś ze sfory, pary czy złai nacierają na zwierzę bezpośrednio od tyłu, otrzymuje w konkurencji „prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza” oraz „współpraca psów” stopień „4”.

Grupa psów, która w całym składzie naciera na dzika tylko od tyłu albo atakuje od przodu z bezpiecznej odległości, nie może otrzymać w konkurencji „prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza” stopnia wyższego niż „3”, a w konkurencji „współpraca psów” stopnia wyższego niż „2”. Grupa psów, która w całym składzie atakuje dzika tylko lub przeważnie od przodu, z bardzo bliskiej odległości, nie może otrzymać w konkurencji „prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza” stopnia wyższego niż „2”, a w konkurencji „współpraca psów” otrzymuje „0”.

Ocenę psa czy grupy psów w konkurencji „posłuszeństwo” przeprowadza się pojedynczo, przed puszczaniem ich do zagrody. Sprawdza się prawidłowość chodzenia przy nodze na smyczy oraz przychodzenia „do nogi!” na rozkaz słowny lub sygnał dźwiękowy (gwizdek lub róg) i zatrzymania się psa idącego luzem na rozkaz „stój!”. Nie odwołanie psa przez przewodnika w ciągu 10 minut po zakończeniu pracy w zagrodzie powoduje obniżenie oceny w konkurencji „sposób szukania” o jeden stopień. Reakcja na rozkazy w czasie pracy w zagrodzie oceniana jest w konkurencji „sposób szukania”.

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

Tropienie po farbie

Konkurencja ta przeprowadzana jest tylko na konkursach. Ścieżka długości około 400 metrów ma dwa załamania pod kątem prostym lub rozwartym w dowolnych kierunkach. Po pierwszych 100 metrach robi się łożę, po następnych 200 metrach robi się drugie łożę, od którego psy zgłoszone jako oznajmiacze lub oszczekiawcze puszcza się luzem. Każda ścieżka powinna być oznaczona numerem porządkowym, umieszczonym na jej początku. Tam również powinny znajdować się złom kierunkowy oraz tabliczka, na której naniesiono godzinę założenia ścieżki. Odstępy między poszczególnymi ścieżkami powinny wynosić nie mniej niż 100 metrów.

Zużycie farby (dziej lub krwi świńskiej uszlachetnionej moczonymi w niej przez minimum 24 godziny narogami dzika) na każdą ścieżkę nie powinno przekraczać 0,25l. Ścieżka powinna być oznakowana w sposób niewidoczny dla przewodnika, ale tak, by praca psa mogła być kontrolowana przez sędziów. Miejsce „zestrzału” i łoża należy zaznaczyć odsłonięciem ściółki do mineralnej gleby na powierzchni około 0,25 m².

Farba powinna być założona zgodnie z kierunkiem poszukiwania na minimum 2, a nie więcej niż 6 godzin przed naprowadzeniem psa. Położona na końcu ścieżki zwierzyna (dzik) powinna być wypatroszona i zaszyta. Dopuszcza się użycie tuszy niekompletnej, z łbem i rapetami, prawidłowo uformowanej i odpowiedniej świeżości.

Pies powinien być prowadzony na miernie naciągniętym otoku i pracować dolnym wiatrem. Przewodnikowi nie wolno oglądać się na sędziów ani oznakowania sfarbowanej ścieżki.

Po pierwszym ostrzeżeniu przewodnika przez sędziów za oglądanie się na znaki ocenę obniża się o 1 stopień. Przy powtórnym oglądaniu się za oznakowaniem pies otrzymuje ocenę „0”.

Samodzielne poprawki w pracy psa są dopuszczalne i nie powodują obniżenia oceny. Jeżeli pies oddali się od śladu tak daleko, że według oceny sędziów nie jest w stanie sam błędu naprawić, może być na polecenie sędziów jeszcze 3 razy ponownie naprowadzony na ślad. Jednak każde nowe naprowadzenie obniża ocenę o 1 stopień.

Psy pracujące na otoku należy dodatkowo sprawdzić, czy nie wykazują skłonności do narzyniania lub zakopywania zwierzyny. W tym celu należy odejść od znalezionej zwierzyny w stronę zawietrzną na odległość około 20 metrów i puścić psa luzem do zwierzyny. Nie wpływa na ocenę lizanie i szarpanie sztuki. Psa, który narzyna lub zagrzebuje zwierza, wyklucza się z konkursów.

Konkurencje dodatkowe - oznajmianie lub oszczekiwanie

Udział w konkurencji dodatkowej - oznajmianie lub oszczekiwanie - przewodnik deklaruje przed rozpoczęciem konkursu, w trakcie losowania.

Przed podjęciem pracy po farbie przewodnik informuje sędziów o sposobie oznajmiania znalezionej przez psa zwierzyny.

W obu przypadkach do drugiego łoża pies wykonuje pracę na otoku. Zachowanie się psa przy wyłożonej zwierzynie obserwuje sędzia lub asystent, z miejsca uniemożliwiającego psu zobaczenie lub zwęszanie go.

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

Praca oznajmiacza

Od drugiego łoża przewodnik posyła psa z poleceniem odszukania wyłożonej zwierzyny, pozostając z sędzią na miejscu. Pies powinien w ciągu 5 minut od wysłania go, idąc po tropie, odszukać zwierzynę, powrócić do przewodnika i oznajmić w sposób podany przed rozpoczęciem poszukiwania.

Po oddaleniu się psa od zwierzyny na odległość 50 metrów znajdujący się przy niej sędzia lub asystent obserwator sygnalizuje, że pies był przy sztuce i wraca.

Jeżeli za pierwszym razem pies nie wykona pracy oznajmiacza, można go od drugiego łoża posłać jeszcze raz. Jeżeli pies po raz drugi nie wykona pracy oznajmiacza, można go wziąć na otok i w ten sposób dojść do zwierzyny; powoduje to jednak obniżenie oceny o 1 stopień za pracę na otoku.

Za znalezienie zwierzyny po pierwszym wysłaniu, powrót w ciągu 5 minut i poprawne oznajmienie pies otrzymuje ocenę „4”. Jeżeli pracę tę wykona w czasie do 10 minut, otrzymuje ocenę „3”. Po drugim wysłaniu psa i poprawnym oznajmieniu w ciągu 5 minut ocena nie może być wyższa niż „3”, a do 10 minut – wyższa niż „2”. Pies, który w ciągu 10 minut nie wróci do drugiego łoża, nie wykonał konkurencji.

Praca oszczekiwacza

Od drugiego łoża przewodnik posyła psa z poleceniem odszukania zwierzyny. Pies powinien w ciągu 5 minut dojść po tropie do wyłożonej zwierzyny, pozostać w jej bezpośredniej bliskości, oszczekując ją (dopuszcza się krótkie przerwy w oszczekiwaniu) aż do nadejścia przewodnika. Po upływie 5 minut od rozpoczęcia oszczekiwania przewodnik wraz z komisją ruszają w kierunku psa. Jeżeli pies po 5 minutach od zwolnienia go z otoku nie da głosu, to może być w ciągu następnych 5 minut ponownie posłany na trop. Jeżeli w ciągu 10 minut od pierwszego zwolnienia nie dał głosu i nie był przy zwierzynie, może od drugiego łoża wykonać pracę na otoku; uzyskuje wówczas ocenę obniżoną o 1 stopień za pracę na otoku. Jeżeli pies po pierwszym posłaniu oszczekuje odnalezioną zwierzynę do nadejścia przewodnika, może otrzymać ocenę „4”.

Po następnym posłaniu, nawet przy poprawnym oszczekiwaniu, ocenę za oszczekiwanie obniża się o 1 stopień. Również jeżeli pies zaprzestał oszczekiwania przed nadejściem przewodnika po pierwszym posłaniu – nie może otrzymać oceny wyższej niż „3”, a po drugim – wyższej niż „2”.

Pies, którego w ciągu 10 minut od pierwszego zwolnienia z otoku nie da się przywołać, otrzymuje w konkurencji „tropienie po farbie” ocenę „0”.

Próby i Konkursy Pracy Dzikarzy

Próby pracy dzikarzy

Konkurencje		Współczynnik	Limity		
			Suma punktów		
			83	73	62
			Dyplom		
			I°	II°	III°
		Oceny			
1.	Wiatr	4	3	2	2
2.	Sposób szukania (szerokość, głębokość i szybkość chodów)	2	2	2	-
3.	Odwaga i ciętość w atakowaniu dzika	3	3	2	-
4.	Głos (częstotliwość i donośność)	3	3	2	-
5.	Głoszenie uchodzącego dzika	3	3	2	-
6.	Prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza	4	3	2	-
7.	Wytrwałość w atakowaniu	3	3	2	-
8.	Posłuszeństwo	2	2	2	-
9.	Chodzenie na smyczy przy nodze	1	-	-	-
RAZEM		25			

Najwyższa liczba punktów do zdobycia: $25 \times 4 = 100$

Konkursy pracy dzikarzy

Konkurencje		Współ- czynnik		Limity		
				Suma punktów		
				120	100	85
				Dyplom		
				I°	II°	III°
		grupy	pojed.	Oceny		
1.	Wiatr	4	4	3	2	2
2.	Sposób szukania (szerokość, głębokość i szybkość chodów, reakcja na rozkazy w zagrodzie)	4	4	3	2	-
3.	Odwaga i ciętość w atakowaniu dzika	5	5	3	2	-
4.	Głos (częstotliwość i donośność)	3	3	3	2	-
5.	Głoszenie uchodzącego dzika	4	4	3	2	-
6.	Prawidłowość i zręczność w atakowaniu zwierza	5	5	3	2	2
7.	Wytrwałość w atakowaniu	4	4	3	2	2
8.	Posłuszeństwo	4	4	3	2	2
9.	Tropienie po farbie: a) na otoku	2	2	3	2	-
	dodatkowo b) z oznajmianiem lub oszczekiwaniami	5	5	-	-	-
10.	Współpraca psów (w sforze, parze, złai)	5	-	3	2	2
RAZEM		40	35			

Najwyższa liczba punktów do zdobycia:

- a) przez psy pracujące pojedynczo, bez konkurencji dodatkowych: $35 \times 4 = 140$
dodatkowo: $5 \times 4 = 20$
- b) przez psy pracujące grupowo, bez konkurencji dodatkowych: $40 \times 4 = 160$
dodatkowo: $5 \times 4 = 20$